

Scurtă evadare din sistemul ceaușist în Germania și Austria

Capitolul XXV din *Povestea unei vieți* de Stefan Kecskemeti

Este adevărat că în ianuarie 1983, la numai 20 de zile după amnistia clementă a Ceaușescului care nu uitase suferințele sale din pușcăriile tinereții, venind acasă la prânz am găsit locuința spartă intrarea făcându-se prin balcon, ieșirea cu cheile de rezervă găsite pe ușa apartamentului. Nu puteam nicio clipă scăpa de ideea unei percheziții domiciliare în mod legal dificil de făcut la o familie cu amândouă persoane membrii de partid. Această ipoteză a fost întărită și de faptul că au fost scotocite toate ungherele locuinței, fiind cercetate și miile de diapozitive făcute, lucrate și înrămate de mine în decursul anilor. Nu cred că un hoț ar fi fost prea interesat să savureze peisajele mele sau mărturiile despre orașele din țară și străinătate. Miliția în general nu prea grăbită să răspundă la sesizare a fost prezentă în 15 minute după chemare, ne-au murdărit tot mobilierul în căutare de amprente digitale, și în următoarele trei luni am fost repetat solicitați să identificăm între lucrurile străine eventuale lucruri provenite de la noi. Fix la 90 de zile după spargere am fost chemați să ridicăm la miliție un ceas de buzunar cu sticla crăpată, un inel din metal comun cu granate, cu un colț și o piatră rupte probabil pentru verificarea naturii metalului și una dintre gențile noastre în care „hoții” ambalaseră prada. Noroc că nu aveam bani în casă, decât o sticlă pentru lapte umplută de Pușa cu monede de 3 lei, niște conserve trimise de tata pentru regimul meu de hepatită, cea mai dureroasă pierdere pentru Pușa, colecția ei de parfumuri franțuzești de mare calitate adunate în călătoriile noastre prin nordul țării și în străinătate. La Oradea nu era chip să faci rost de asemenea parfumuri, ape de colonie etc. din cauza numeroaselor doamne de ștabi. Ani de zile tot descopeream lucruri mărunte puse bine înaintea de spargere și care nu mai erau de găsit. Supoziția mea s-a întărit când, chemat la proces am văzut suspectul, un amărât, în timp ce din apartamentul nostru ieșiseră cu trei luni și ceva doi tineri spilcuiți, văzuți de muncitorii care instalează izolația încălzirii centrale în beci, și care desigur habar nu aveau cine unde locuiește și cum arată dintre locatari.

Ajunși la granița între Austria și Germania la primul nostru drum în vest, încă nu ne-am dat seamă că serviciile lor de informații nu sunt cu nimic mai prejos și mai puțin transparente ca ale noastre. Sosind la granița austro-germană, trecând un pod peste râul Inn, mă oprește un tip cu picioare crăcănate ca odiosul ostaș fascist din sutele de filme de război sovietice; îmi cere pașapoartele, se uită la anvelopele mașinii mele nou-nouțe puse cu 3 zile înainte de plecare. Îmi spune: Cu asemenea anvelope nu o să intri în Germania. Îi spun că altele nu am. Te întorci în Austria, cumperi anvelope noi și poți reveni. Îi spun că pot să mă întorc, dar bani pentru anvelope nu am. Dacă trebuie să schimb anvelope, o să-mi cumpere tata. Tot pălăvrăgind așa - era o căldură infernală - îmi spune să montez roata de rezervă - veche și tocită de fapt - măcar pe una dintre roți. Eram îmbrăcat cu un pantalon lux care a costat înainte de plecare peste 600 de lei, deci foarte scumpă, mă aplec să scot o roată, aud un zgomot țârăit și cusătura din dos se desface complet, lăsându-mă cu chiloții la vedere. Tipul dispăre. Apare în schimb - cine dracu cunoștea uniformele - grănicerul german și îmi spune cu oarecare regret în voce că nu am avut noroc, am dat de unul care nu e nici vameș, nici grănicer. Ne pune ștampila și putem pleca. La

prima pădure îmi schimb pantalonii și anvelopa cu pricina, neavând curajul să circul cu trei nou-nouțe și una uzată pe autostradă.

Am ajuns cu bine la tata care ne-a cazat într-o pensiune. Soția sa ne-a gătit, știam dinainte că nu există fel de mâncare minunată din care o gospodină germană să nu facă ceva cu gust de carton, deși a trăit niște ani buni cu primul ei soț în România, însă plimbându-ne cu tata prin împrejurimi, ne-a invitat în mici restaurante italiene, grecești sau sârbești. Am văzut atunci în afara Nürnberg-ului un oraș cu un aer autentic medieval. În plin centru cele trei biserici aveau lângă portal un panou cu fotografia dinainte de război, ruinele după bombardamente și reconstrucția postbelică. Este formidabil că acolo unde pietrele aveau înainte o nuanță de culoare mai deschisă sau închisă după restaurare erau exact același tip de pietre. În piața din centru este biserica catolică cu hramul sfintei Maria, cu un joc de clopote frumos, la amiază sub ceasul asemănător celei de pe primăria Pragăi, defilează niște figurine reprezentând electorii împăraților. Cea mai impozantă biserică este cea protestantă Lorenz, zveltă, tot gotică, având înăuntru suspendat un splendid grup statuar al bune vestiri, de Veit Stoss, autorul altarului din Vavel în Cracovia. Fiul acestui Veit Stoss a lăsat la noi la Biertan, în biserica episcopală cetate, evanghelică, un frumos altar cu trei aripi. Tot protestantă este și biserica SF. Sebald în drumul care urcă spre cetatea medievală complet conservată. În orașul vechi ajungi prin porțile conservate, de fapt ca și zidurile cetății. Este un oraș desigur mai mare ca Sibiu dar cam în același stil. Am vizitat muzeul Național Germanic, unde și azi, după peste zece vizite, încă mai descopăr lucruri uluitoare, apoi muzeul jucăriilor cu colecții din toate timpurile.

Tata insistă să facă pe ghidul, așa că am făcut mai multe drumuri cu mașina. Am văzut orașul Amberg unde a lucrat cinci ani ca optician, înainte să obțină pensia care deși mică în relații locale îi permite și azi, la 93 de ani, să-și ducă o viață comodă și îndestulătoare. Am văzut cu el minunatul oraș Rothenburg pe Tauber, înconjurat de ziduri medievale pe care poți să te plimbi ore în șir. Oraș scăpat de distrugerile războiului, zice-se fiindcă un ofițer american înainte de război a avut o idilă cu o fată frumoasă din localitate. Dacă această poveste romantică este adevărată, te miri de ce amănunte poate depinde soarta multor oameni. În pivnița uriașă care cuprinde kilometri sub urbe se află un târg permanent de Crăciun, rămâi uluit că în toiu verii

după câteva minute de coborâre te afli într-o atmosferă bizară de poveste care în ciuda kitschurilor te fermecă. Străzi cu clădiri romantice în toate stilurile secolelor de când există acest oraș frumos, fântâni minunate, localuri mărunte și primitoare te întâmpină prietenos.

Pasul următor a fost Bambergul, un alt oraș splendid pe malul Regnitzului, având o zonă a pescarilor numită mica Veneție, o primărie ornată superb de sgrafitti colorate, și o catedrală romanică cu patru turle, imensă, în care se adăpostesc opere ale sculptorului Riemenschneider care poate oricând concura opera lui Veit Stoss. În afara Domului mai sunt câteva capodopere de biserici cu ornamentație gotică în parcuri excepțional de frumoase. Ne-am plimbat pe străduțele înguste respirând aerul misterios al povestirilor fantastice ale lui E.T.A.Hoffmann cetățean al acestui oraș.

A urmat Regensburgul, pe Dunăre cu un pod imens peste fluviul atât de drag nouă, aci începând să se lărgească. Cele doua biserici, catedrala și alături de ea una romanică nu mai puțin frumoasă, domină acest oraș tot exalând istorie. De aci am vizitat o mănăstire apropiată pe malurile încă sălbatice ale Dunării constatând cu mirare că apele sale involburate trec aci tot printr-un fel de Cazane sălbatice ca pe la noi. În parcare în care ne am lăsat mașina la întoarcere l-am găsit scaldat în apele umflate ale fluviului până la jumătatea roților. Am evitat să vizităm megalomana Walhalla, un monument al fanteziei naționaliste legate de cultul lui Richard Wagner și ne-am întors la Feucht pe frumoasa vale a Altmühlului, a morilor vechi de apă.

Am sunat la telefon pe vechiul nostru coleg de la Păclișa, acum medic de familie pe la Marea Nordului. Am avut plăcerea de a fi fost invitați la el, mai mult, soția sa, fata simpatică a unui cadru didactic din Cluj a fost cu unii colegi la un curs de sfârșit de săptămână la München și s-a oferit să ne ducă cu mașina până la ei.

Întorși după un scurt sejur la Garmisch-Partenkirchen, unde au schiat o zi în plină lună iulie, ne-au luat cu ei într-un Volkswagen Golf ultimul răcnet. Atunci încă habar nu aveam de cuceririle tehnicii, așa că am rămas mirat de afișajul electronic al mașinii, de viteza pentru mine uluitoare de 160 km/h cu care gonea pe autostradă fără ca noi, pasagerii, să simțim efectele acestei viteze uluitoare, de faptul că aparatul radio pornea de la sine fiecare dată când postul autostrăzii avea de comunicat un anunț mai important. Pentru a evita un dop de circulație de câțiva kilometri ni s-a indicat o rută ocolitoare cu 200 km spre nord. Ajuns acasă la tinerii stomatologi, ambii originari din România, el băiatul unui internist pe care îl cunoscusem la venirea mea în Bihor, ea o săsoaică de pe la Cluj, dacă bine îmi aduc aminte. Cu ei am văzut pentru prima oară un supermarket, unde au comandat niște hălci de carne fasonate pentru grătar. Am urcat cu ei în blocul cu trei nivele unde locuiau. Au pus pe balcon într-un grătar niște mangal, cu un fel de foen au atârnat un foc și în curând sfârâiau cu miros îmbietor bucățile de carne. Am întrebat cum reacționează vecinii la aceste arome culinare. Răspunsul a fost, pozitiv, mai mult, cu timpul și-au procurat și ei grătare și au început să îi imite. Râzând mi au povestit însă că au cumpărat niște vinete și le-au pus la copt pe grătar. După nici zece minute au început să sune telefoanele colocatarilor, precum și sonerie la ușă, și consternații vecini i-au amenințat că dacă nu se întreprime imediat această poluare olfactivă vor fi siliți să anunțe poliția.

Aceleași rezerve față de arome străine, am observat și noi cu ani mai târziu când am început să ospătam și noi musafiri din Germania. Se uită curios la felurile noastre tradiționale, se

mulțumesc să admire platourile fără să gust, așa că Pușa, o excelentă gospodină, a abandonat cu timpul încercările de a-i servi cu feluri orientale. Și eu continui această tradiție de fiecare dată când îmi calcă pragul.

Era o după-amiază splendidă și am fost duși pe malul Mării Nordului. Ceea ce ne-a frapat de la bun început a fost lumina, niște nori uriași străluceau mirific peste întinsul apelor. Îmbrăcați în pulovăre groase, bătea un vânt răcoros și năprasnic, am vrut să intru în zonă măluroasă, umedă a litoralului. Cu strigăte de alarmă am fost oprit pe loc. Cică este periculos să calci în aceste zone din cauza nisipurilor mișcătoare în care te poți afunda. Am înghițit în sec și sceptic m-am întors la ei. A doua zi dimineața ne-am întors în același loc și spre uluirea noastră acolo unde cu o seara înainte voiam să fac o plimbare, erau câteva nave impresionante ca mărime. Atunci am aflat că ziarele locale anunță regulat orarul mareelor care sunt cele mai mari aici din toată Europa. În ziua următoare am fost plimbați prin frumosul oraș Brema, unde pe un flanc al catedralei impunătoare se află statuia „muzicanților orașului Bremen”. cunoscut și copiilor la noi, din povestirea fraților Grimm, statuia uriașă al vestitului Roland care sfidează ca și primăria, clerul, am fost pe malul râului și ne-am continuat drumul spre portul Bremerhaven unde am putut admira și imensele diguri pe care crește o iarbă deasă și tunsă natural de niște oițe repartizate în conformitate cu suprafața acestor diguri, ca iarba să țină fixat solul.

În a treia zi am vizitat zona morilor de vânt ale Ammerlandului, din această zonă numită Friesland de est. Friesland de vest se află dincolo de Emden, în Olanda învecinată. Pe malul unui lac imens am admirat o pădure de rododendroni, și casele înalte de cărămidă sub a căror acoperiș erau sute și sute de șunci afumate puse la uscat în curentul permanent întreținut de vânturile care bat fără oprire.

În Germania, dacă cunoști limba, este imposibil să te rătăcești. Am intrat în holul gării uriașe, era plin cu magazine, buticuri, florării, frizerii, librării etc., luai un cărucior pentru bagaje, și puteai porni spre peronul indicat de afișajul electronic. Ajuns pe peron, prin difuzor o voce plăcută îți cere scuze, din motive neprevăzute, trenul va întârzia 55 de secunde. M-a pufnit râsul, dar până să explic Pușei motivul, trenul a și intrat. Nu tu să urci cățărându-te pe trei trepte ca la noi. Intri de pe peron în trenul cu ușa larg deschisă, îți depui bagajele și basta. A trebuit să schimbăm trenul la Hanovra. Ieși pe peron, în fața ta celălalt tren, faci 6 pași, intri în vagon și ai exact acolo locul asigurat. Intercity Albrecht Dürer ce circulă între Hamburg și Basel poartă acest nume în cinstea pictorului și graficianului care a trăit în Nürnberg. Deasupra capului, ca să nu te plictisești pe drum, ziarul trenului și revista căilor ferate Germane, pe atunci încă de stat.

Trecând paralel cu frontiera cu RDG, am mai luat o gustărică din sistemul nostru socialist. La câteva zeci de metri se înălțau falnic stâlpi imenși garnisite cu sârmă ghimpată, ca la noi pe vremea lui Tito turnuri de observație, fâșie minată, și atmosfera sinistrală care știam că ne așteaptă și pe noi la întoarcere acasă. Afară de tata prelucrat de soția sa, toți, dar absolut toți cu care luasem contact, ne-au întrebat pentru ce nu rămânem. În vremea aceea, în 1984, aveam 50 de ani împliniți, deci cu perspectiva de a munci cel puțin încă 15 ani, dreptul de a obține cetățenia în maximum 24 de ore, fiind practic jumătate german. Tata, cetățean german, bunicul dinspre mamă austriac, mătușa după mamă măritată cu un general încă activ care nici el nu a

înțeles de ce nu rămânem. Este adevărat că înainte de a ne întoarce acasă, am avut o noapte nedormită, știam bine de tot din punct de vedere politic ce ne așteaptă, ceaușeștii o luaseră bine razna, începuse și mizeria și totuși un fel de sentiment al datoriei, al chemării de a făuri neuropsihiatria românească ne-a împins acasă. Știam bine că nimeni nu e profet în țara lui, că în Bihor și mai ales în spitalul în care lucrăm, suntem disprețuiți și pentru faptul că am stat 15 ani la Cadea, înconjurați de colegi care în niciun caz nu ne vor binele, totuși știam că în capitală, la minister suntem cineva, în conferințele, manifestările științifice de oriunde în țară, locul meu este în prezidiu, spusele mele, memoriile mele sunt apreciate, chiar dacă nu avem titluri universitare. Refuzasem doară cu un deceniu în urmă pe profesorul meu Pamfil să mă duc acasă la Timișoara, știind că aș fi fost „mâncat” sub pretextele originii sociale ușor de dezgropat, refuzasem capitala după secundariat, tot așa cum l-am refuzat pe Profesorul Petre Brânzei la Iași conform devizei amintite ”lathe biosas”.

Ne-am întors acasă prin München, lângă Chiemsee, am poposit la Bad Reichenhall, fără să știu că vărul meu stă acolo. Mătușa și soțul ei erau plecați într-o excursie pe valea Loirei, nici pe ei nu i-am văzut. A doua zi am fost la Salzburg, orașul de care Pușa s-a îndrăgostit instantaneu, fapt pentru care am mai dus-o de trei ori în anii ce au urmat pe acolo. Aci am văzut pe lângă catedrala, palatul episcopal, cetatea pe sus, plătind un tur al orașului cu un fel de postalion, casa unde s-a născut Mozart, în care a locuit Josef Haydn, locul unde se desfășoară festivalul fără a ne putea permite cumpărarea a două bilete, în fine cel mai frumos cimitir, cred, din lume. Am abandonat de aci încolo autostrada ca să mergem în lungul lacurilor din Salzkammergut până la Sankt Florian unde am urcat din nou pe autostradă până la Ybbs, a doua zi am vizitat minunata mănăstire la Melk și am călătorit în lungul Dunării pe malul stâng al zonei cetăților pe culmi, și viile pe coline pe la Krems unde s-a născut bunicul meu și se odihnește în cimitir străbunica Anna Scheff, născută Melzer von Baerenheim, care văzuse lumina zilei în Veneția. Zona se

numește Wachau și se întinde până aproape de Viena. Au urmat trei zile de vis în Viena. Aci am stat la un cămin studențesc aproape pe gratis, am văzut tot ce se putea vedea în acest scurt timp, din banii puși deoparte în acest scop am dus-o pe Pușa în Grinzing, cartierul restaurantelor romantice unde am petrecut o seară mirifică înainte de a ajunge acasă.

Aici, din păcate, lucrurile au început să se schimbe. Într-o bună zi primesc un telefon de la Cireșel care lucra atunci la minister, și care îmi comunică că Tovarășa Lina Ciobanu, probabil pe atunci responsabilă cu sănătatea, m-a eliberat din calitatea de membru al consiliului de psihiatrie. Am luat senin la cunoștință demiterea mea. Ne vedeam de treabă în centrul nostru numit Laborator și Staționar. Treburile mergeau ca pe roate, dacă facem abstracție de câteva încăierări dintre unele colege, la propriu, nu la figurat, de faptul că una dintre ele povestea la vizitele mari ostentativ cu infirmierele, dar încetul cu încetul la vremea respectivă îmi pierise deja chef de pedagogie, așa că am luat stoic la cunoștință lipsa celor 7 ani de acasă și mitocăniile ei. Niciodată nu m-a interesat ce, și cât câștigă aceste cucoane, singurul lucru care m-a putut irita a fost cheltuiala medie pe o consultație care la colegele acestea era cam de 4-5 ori mai mare ca a noastră. Noi după cum v-am mai amintit eram mulțumiți cu salariile noastre ca și până atunci, dacă mai primeam o țuică era bine venit, pentru că nimeni nu se uita la mașină fără ciubuc, nicăieri nu primeai o cameră de hotel fără valuta Bihorului, o pălincă pe cinste. Ne puteam bucura de o bucată de carne pentru congelatorul frigiderului nostru ZIL, fiindcă de 1 mai, 23 august și Anul nou primeam câte o „mortăciune”, o pasăre vânătoare de Avicola sau o bucată de carne de vită bătrână de țîți rupeai dinții în ea.

Fumam îngrozitor de mult, Pușa două, eu trei pachete pe zi, fără să primim țigări ca ciubuc. De băuturi fine să nu mai vorbim.

În iarna lui '84 fugise colegul și amicul nostru Nicu Cotreanțu, unul din pușinii psihiatrii adevărați din județ, prietenul nostru Jean murise, un inspector de la direcția sanitară fugise și el, motiv pentru care la doi ani după primul drum, directorul direcției sanitare a refuzat să ne dea aviz favorabil pentru pașaport. Nu știu nici azi ce a putut să fie în mintea lui de servil al puterii și totuși mare combinator, dar mi-a spus că sunt pedepsit pentru Nicu și Emil inspectorul care l-a lăsat mască. Am plecat cu mașina în Munții Banatului, locurile unde mi-am petrecut verile pe vremuri. În Brebul Nou, satul cu austrieci, mai era un băiat cam debil, care servea la cabana construită pe malul unui lac de acumulare care luase locul frumosului punct plin cu amintiri "La trei ape" o serie de case din sat au fost cumpărate de timișoreni, reșițeni sau din alte localități. Nici pe preotul catolic al drăguței biserici din sat nu l-am mai găsit. Singură mama natură nu a trădat locurile, numeroase izvoare susurau în continuare pe povârnișuri, dar în vale nu mai veneau seara vacile de la păscut și nimeni nu mai cânta în dialog străvechile Jodlere ca pe vremuri. M-am cam întristat. După trăiri frumoase te cuprinde nostalgia iar tinerețea nu se întoarce.

De acolo ne-am continuat drumul coborând o serpentină forestieră până la singura șosea cu fundație trainică din țară, cea construită de legiunile romane ale împăratului Traian între actualul Turnu Severin și Caransebeș. Am oprit într-un nou hotel cu numeroase etaje la Orșova mutată după dislocarea celei vechi și dispariția sub ape ale frumoasei insule locuite de turci, Ada Kaleh. Dorind să vizităm Cazanele, am fost îndrumați în port, unde am aflat că vapoare nu circulă decât

daca apare un grup de turiști străini cu ONT-ul. Nu am vrut nicicum să renunț. Mi s-a sugerat în port să cer comandantului de grăniceri autorizația de a intra în cazane pe drumul de lângă apă. L-am și găsit, era un ofițer superior, binevoitor care ne-a supus la interogare. Se pare că i-am fost simpatici pentru că la un moment dat mi-a spus să deschid portbagajul. Fără probleme. Primul lucru ce ia sărit in ochi a fost un teanc enorm din revistele Bunte Illustrierte, primite de la mama după ce le citiseră bunica, ea, prietenele ei din Timișoara, noi fiind totdeauna ultimii la care ajungeau.

Murise și mama și Bunica, dar aceste reviste au rămas la Peter și Judith care le știau aproape pe de rost. Tipul se uită la mine mirat, ce-i cu astea, îi explic, dar nu aveți rude în străinătate, ba da, tata, mătușa murise, un unchi și trei veri. Unde? In Germania.

Daa. La care îi spun: Domnule, mașina mea nu e amfibie, barcă pneumatică nu am, după cum v-ați putut convinge, în portbagaj, și soția mea nu știe să înoate. Râzând îmi spune: Puteți pleca. Il întreb dacă nu ne dă un bilet sau ceva ca oamenii lui să nu ne agațe cumva pe drum. Tot râzând îmi spune să merg fără grijă. Am intrat in splendidele cazane acum liniștite, orice plescăit in ape având zeci de ecouri,numai pe malul opus se auzea câte un chiot, un cântec sârbesc. Pe malul apei pescuiau, cred că cu mitraliere, grănicerii noștri îmbrăcați în uniformă. I-am salutat, le-am oferit țigări și fiind o superbă seara de vară am fotografiat în dreapta și în stânga în voie. Avusesem deja Zenithul cu cercurile olimpice pe ea, cu un obiectiv foarte luminos și cald. Ajuns acasă, filmul era complet voalat. Unde, când, cum ne-au iradiat cu aparat cu tot, niciodată nu am aflat. A doua zi am vizitat hidrocentrala porțile de fier, pe atunci o splendoare cu sala turbinelor mai curată ca o farmacie. La ieșire am cumpărat la o turcoaică bătrână, rămășiță de la Ada Kaleh, niște dulcețuri de smochine extraordinar de parfumate și frumoase.

Am aterizat la Turnu Severin, oraș cochet, cu străzi aranjate geometric, absolut simetric, prima dată am văzut o hală-piață în provincie. Parcul foarte îngrijit și peste tot muzică populară de tamburași, și ușoară sârbească interpretată de dizeuze și cântăreți care treceau podul de peste

hidrocentrală. Am rămas impresionat când într-o cochetă grădină de vară am putut cina e drept pe un preț destul de piperat niște mușchi montana la grătar pregătita după ce întâi ne au fost aduse să le vedem afumate, dar crude. Și asta într-o vreme în care, la Oradea erai servit cu o bucată împuțită de pește. Am vizitat ruinele așezării romane, restul de doi-trei metri ai podului durat de Appolodor din Damasc inginerul genist al lui Traian și portul destul de pustiu și părăginit. Vis a vis însă pe malul iugoslav, bărcuțe cu pescari petrecăreți, deși nu se vedea nici o așezare la orizont.

Am luat-o spre nord și am vizitat la Hobița casa natală a marelui Brâncuși. Am luat act de simplitatea acestei case țărănești, cu două modeste încăperi și m-am gândit cu tristețe că dacă azi s-ar mai naște un asemenea titan și de ce nu s-ar mai naște unul, i-ar fi imposibil să ajungă cineva fiindcă nimeni nu l-ar sprijini, mai mult numeroșii șarlatani pseudoartiști, pseudointelectual- sfertodoxi care populează mediile culturale având diplome obținute după criterii politice, ar face tot posibilul să nu se poată realiza. În acele timpuri, barzii regimului, pictorii "perechii geniale" erau considerați singurii artiști autentici.

Am făcut o baie de puritate în mănăstirea din păcate pe atunci sub schele Tismana, o frumusețe pură și liniștitoare. Trași la Târgu Jiu am contemplat ore în șir minunea care se numește poarta sărutului, aleea și masa tăcerii la doi pași de Jiul care susură nevăzut în apropierea lor. Păcat că linia spre coloana fără sfârșit este obturată de clădiri.

Am urcat pe valea Jiului făcând un popas reconfortant la mănăstirea Lainici în valea strâmtă șerpuindă ce duce spre catastrofa care se cheamă zona minieră Valea Jiului. Această zonă, unde înainte vreme trăia o comunitate de oameni mândri de meseria lor, mineri de generații, înfrățiți cu pericolul și moartea care pândește în orice galerie, era acum populată de venetici adunați din toată țara cu promisiunea ca, în locul foametei din satele prăpădite decăzute prin colectivizare, li se deschide perspectiva raiului de pe pământ și unde sub atenta supraveghere a agenților Securității munceau ca robii militari în termen și niște nenorociți troglotidizați de „conducători” manipulatori de teapa unui Miron Cosma sau Romulus Beja. Ne-am bucurat că scăpăm rapid din zonă îndreptând-ne prin Baru Mare spre țara Hațegului, părăsit cu regrete cu peste 16 ani în urmă. Cu o adâncă nemulțumire trebuie să recunosc că revederea acestei zone frumoase unde am petrecut primii noștri ani comuni atât de fericiți m-a răscolit profund. Pușa avea o teorie după care niciodată nu e bine să te întorci de unde ai plecat odată. I-am dat de data asta dreptate și m-am liniștit doar atunci când, trecând lângă flăcările Călanului și bazinele băii în care se presupune că s-ar fi tratat și Decebal, am cotit spre Hunedoara să revedem castelul înainte de a ne întoarce acasă.